

Hikâye — Deneme

KPSS AI Coach · 08.09.2026 · 6 soru

Bir anlatının okurda heyecan ve estetik zevk uyandırabilmesi için olayın belirli kişiler çevresinde kurulması gerekir. Bu olayın gerçekleştiği çevre ve zaman da anlatının kuruluşunda önem taşır. Ancak kısa anlatı türünde bütün ayrıntılar geniş biçimde işlenmez; olay, sınırlı bir yapı içinde sunulur.

1. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Hikâye, kişi, yer ve zamana bağlı yaşanmış ya da tasarlanmış bir olayı kısa biçimde anlatır.
- B) Hikâye, yalnızca yaşanmış olayları ve gerçek kişileri ayrıntılı biçimde anlatır.
- C) Hikâyede yer ve zaman unsurları kullanılmadan estetik zevk oluşturulur.
- D) Hikâye, roman gibi geniş bir olay örgüsünü bütün ayrıntılarıyla işler.
- E) Hikâyenin temel amacı, okura yalnızca tarihî bilgi aktarmaktır.

Bir hikâyenin kuruluşunda olayın hangi aşamalardan geçerek ilerlediği önemlidir. Başlangıçta kişiler ve olay çevresi tanıtılır; ardından karşıt isteklerin oluşturduğu gerilim belirginleşir. Son aşamada olayın sonucu ortaya konur ve anlatı tamamlanır.

2. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Hikâye, serim, düğüm ve çözüm bölümlerinden oluşur.
- B) Hikâye yalnızca düğüm bölümünden meydana gelir.
- C) Hikâyede çatışma, anlatının tamamlanmasından sonra ortaya çıkar.
- D) Hikâyenin bütün bölümleri aynı işlevi yerine getirir.
- E) Hikâyede çözüm bölümü, kişilerin ve çevrenin ilk kez tanıtıldığı bölümdür.

Türler, yalnızca konu bakımından değil, anlatımın kuruluşu bakımından da birbirinden ayrılabilir. Bir hikâyede olayın bütün ayrıntıları sonuçlandırılmadan bırakılması, okurun dikkatini tek bir kesit üzerinde yoğunlaştırabilir. Bu anlayış, olay zincirinden çok yaşantının belirli bir anını öne çıkarır.

3. Bu parçada sözü edilen anlayışın edebiyat tarihindeki öncüsü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anton Çehov
- B) Guy de Maupassant
- C) Boccaccio
- D) Ahmet Mithat Efendi
- E) Sami Paşazâde Sezai

Bir hikâyede başlangıçta kişiler ve olayın gerçekleştiği çevre tanıtılır. Ardından karşıt duygu, düşünce veya isteklerin oluşturduğu gerilim belirginleşir. Son bölümde bu gerilim sonuçlandırılır; ancak her anlatıda çözümün kapsamı aynı olmak zorunda değildir.

4. Bu parçaya göre hikâyenin kuruluşuyla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Hikâyede tanıtım, gerilim ve sonuçlandırma aşamaları bulunabilir.
- B) Hikâyede bütün çatışmalar mutlaka aynı biçimde sonuçlanır.
- C) Hikâyede çevre tanıtılmadan doğrudan sonuç bölümüne geçilir.
- D) Hikâyede karşıtlıkların bulunması anlatının temel koşulu değildir.
- E) Hikâyede sonuç bölümü, başlangıçtaki tanıtımdan önce yer alır.

Tanzimat Dönemi'nde Batılı anlatım anlayışıyla kaleme alınan metinler, Türk edebiyatında kısa anlatının gelişmesini hızlandırmıştır. Ahmet Mithat Efendi'nin eseri, bu türde hazırlanan ilk kitap olarak anılırken Sami Paşazâde Sezai'nin eseri, Batılı anlayıştaki ilk örnekleri içermesiyle ayrı bir önem taşır. Bu iki bilgi, kitap ile örneklerin aynı ölçütle değerlendirilmemesi gerektiğini gösterir.

5. Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Ahmet Mithat Efendi'nin eseri ilk hikâye kitabıdır.
- B) Sami Paşazâde Sezai'nin eseri ilk hikâye kitabıdır.
- C) Ahmet Mithat Efendi'nin eseri Batılı anlamdaki ilk hikâyeleri içerir.
- D) Sami Paşazâde Sezai'nin eseri Tanzimat Dönemi'nden önce yazılmıştır.
- E) Tanzimat Dönemi'nde hikâye kitabı yazılmamıştır.

Anton Çehov'un öncülük ettiği anlatı anlayışında büyük ve sonuçlandırılmış olaylardan çok, gündelik yaşamın belirli bir kesiti öne çıkar. Okur, kişilerin o anki durumlarını ve ruhsal izlenimlerini takip eder. Bu nedenle anlatının etkisi, mutlaka şaşırtıcı bir sonuca bağlanmasından kaynaklanmaz.

6. Bu parçada sözü edilen hikâye anlayışı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Durum hikâyesi
- B) Olay hikâyesi
- C) Maupassant tarzı hikâye
- D) Manzum hikâye
- E) Halk hikâyesi

Cevap Anahtarı

1. A

2. A

3. A

4. A

5. A

6. A

Çözümler

1. Parça, kısa anlatının kişi, yer ve zaman çevresinde yaşanmış veya tasarlanmış bir olayı sunduğunu desteklemektedir. D seçeneği güçlü çeldiricidir; parçadaki kısalık vurgusunun tersine geniş ve ayrıntılı anlatımı savunur.
2. Parçada tanıtma, gerilimin kurulması ve sonucun verilmesi sıralanmıştır; bu yapı serim, düğüm ve çözüm bölümlerine karşılık gelir. E seçeneği özellikle güçlüdür ancak tanıtma işlevini çözüm bölümüne aktararak aşamaları karıştırır.
3. Parçada olayın tümüyle sonuçlandırılmayıp belirli bir kesitin öne çıkarılması durum hikâyesini anlatır. Bu anlayışın öncüsü Anton Çehov'dur; Guy de Maupassant ise olay hikâyesiyle ilişkilendirilen yakın bir çeldiricidir.
4. Hikâyenin serim, düğüm ve çözüm bölümlerinden oluştuğu bilgisi parçadaki tanıtım, gerilim ve sonuçlandırma aşamalarıyla örtüşür. B seçeneği çözümün her anlatıda aynı olduğunu ileri sürerek kapsamı genişletir; diğerleri parçadaki sıraya veya çatışma unsuruna aykırıdır.
5. Ahmet Mithat Efendi'nin Letâif-i Rivâyât adlı eseri ilk hikâye kitabıdır. Sami Paşazâde Sezai'nin Küçük Şeyler'i ise Batılı anlamda ilk hikâyeleri içerir. C seçeneği bu iki ayrı niteliği birbirine karıştırdığı için en güçlü çeldiricidir.
6. Anton Çehov, durum hikâyesinin öncüsüdür ve bu tür Çehov tarzı hikâye olarak bilinir. Parçada olayın kesin bir sonuca bağlanmasından çok yaşamdan bir kesitin ve anlık durumların öne çıkarılması bu anlayışı destekler. Olay hikâyesi ise sonuç merkezli kuruluşuyla güçlü çeldiricidir.